

Περί Γενικών Αρχείων του Κράτους και Αρχειακών

Τα γενικά Αρχεία του κράτους ιδρύθηκαν το 1914 με πρωτοβουλία του Γιάννη Βλαχογιάννη του οποίου η προσωπική συλλογή απετέλεσε και τον πρώτο πυρήνα τους.

Η υπηρεσία στεγάστηκε αρχικά στα υπόγεια της Ακαδημίας Αθηνών. Η φιλοξενία κράτησε μέχρι το 1990 οπότε έγινε και η μετακόμιση στο κτίριο της οδού Θεάτρου και στα παραρτήματα της οδού Ερμού και της Παλαιάς Βουλής. Επιπλέον αποθήκευση αταξινόμητου αρχειακού υλικού γίνεται και σε αποθήκες - Ψυρρή, Νομικού, Ρ. Παλαμήδη. Δυστυχώς η νέα στέγαση των ΓΑΚ δεν μπορεί να θεωρηθεί οριστική, γεγονός που δημιουργεί πολλά πρακτικά προβλήματα όπως διάσπαση του υλικού και του προσωπικού σε πολλά κτίρια και αποθήκες, ανεπάρκεια χώρου, ακατάλληλες συνθήκες κ.λπ.

Η μετακόμιση, όπως κάθε μετακόμιση, ήταν μια καλή αφορμή για έλεγχο και νέα καταγραφή του υλικού των ΓΑΚ, γεγονός που ταυτόχρονα έδωσε νέα ώθηση σε εκδόσεις δημοσιευμάτων.

Τα δημοσιεύματα των ΓΑΚ ξεκίνησαν το 1960 με την έκδοση αυτοτελών κειμένων από τον πλούτο του αρχειακού υλικού των ΓΑΚ, ενώ αργότερα το περιεχόμενό τους διευρύνθηκε με εκθέσεις πεπραγμένων, καταλόγους, ευρετήρια, οδηγίες ταξινόμησης, αρχειακές ειδήσεις κ.λπ.

Μεγαλύτερη εξέλιξη ως προς την ιστορία των ΓΑΚ μπορεί να θεωρηθεί ο νέος θεμελιώδης νόμος 1946/1991 - σε αντικατάσταση του νόμου 2027/1939 - που με τη δημοσίευσή του επιχειρεί να προχωρήσει στον εκσυγχρονισμό των αρχειακών υπηρεσιών στην Ελλάδα.

Ο νόμος αυτός ενοποιεί τις αρχειακές υπηρεσίες, διευρύνει τις αρμοδιότητές τους, ορίζει τα

προσόντα των υπαλλήλων και διευθετεί τα περί γνωστοποιήσεως και κοινοποιήσεως του αρχειακού υλικού. Προβλέπει τη λειτουργία Τμήματος Οργάνωσης και Μελετών στην Κεντρική Υπηρεσία στις αρμοδιότητες του οποίου ανήκει η επιμέλεια για τα δημοσιεύματα σε συνεργασία με τη Διεύθυνση και την Εφορεία των ΓΑΚ.

Τα ΓΑΚ εποπτεύουν Περιφερειακές Υπηρεσίες (προς το παρόν ο αριθμός τους ανέρχεται σε 48) με έδρες πρωτεύουσες νομών καθώς και πόλεις με σημαντικές αρχειακές συλλογές, π.χ. Αρχεία Κοινότητας Ύδρας. Οι Περιφερειακές Υπηρεσίες έχουν και εκδοτική δραστηριότητα (αυτοτελείς εκδόσεις, ενημερωτικά δελτία, καταλόγους κ.λπ.)

Η περίοδος αυτή σφραγίζεται και με τη στροφή στα Σύγχρονα Αρχεία. Καταβάλλεται προσπάθεια να αλλάξει η αντίληψη που κυριαρχεί στις Δημόσιες Υπηρεσίες και στο κοινό περί αρχείων. Όλη αυτή η προσπάθεια αντικατοπτρίζεται στα δημοσιεύματα της περιόδου αυτής που αναφέρονται σε επισήμανση και συναγωγή στις αρχειακές υπηρεσίες όσο το δυνατόν μεγαλύτερου όγκου αρχείων από διοικητικές υπηρεσίες, σε μεθόδους για την επιλογή, μεταφορά, ένταξη και ευρετηρίαση των αρχείων που εισάγονται στις αρχειακές υπηρεσίες.

Μετά τη διάσωση και τακτοποίηση του αρχειακού υλικού έρχεται "η γνωστοποίηση και παροχή τούτου εις το κοινόν δια καταλόγων, ευρετηρίων,

περιγραφών, δημοσιεύσεων, φωτογραφήσεων, μελέτης εν Αναγνωστηρίω, εκθέσεων κ.λπ.", όπως σημειώνει ο Κ. Διαμάντης, παλιός διευθυντής των ΓΑΚ.

Το Αναγνωστήριο της κεντρικής Υπηρεσίας (θεάτρου 6) είναι ανοικτό στο κοινό καθημερινά (9-1.30μ.μ.) και επιτρέπεται η πρόσβαση στο ταξινομημένο αρχειακό υλικό.

Στο 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο Βιβλιοθηκαρίων (Αθήνα, 21-23 Μαΐου 1993) ο πρόεδρος της Ελληνικής Αρχειακής Εταιρείας (ιδρύθηκε μόλις τον Ιούνιο 1990) απηύθυνε χαιρετισμό προς τους συνέδρους. Ήταν η πρώτη επαφή βιβλιοθηκαρίων και αρχειακών, γεγονός σημαντικό γιατί "η στενή συνεργασία, η ανταλλαγή εμπειριών και η γνώση των ιδιαιτεροτήτων που έχει κάθε επαγγελματικός χώρος θα βοηθήσει και τους δυο στην καλύτερη και πιο αποτελεσματική αφομοίωση και εφαρμογή της νέας τεχνολογίας στους χώρους δουλειάς και στον κατάλληλο εκσυγχρονισμό της εκπαίδευσης και της επιμόρφωσης (άλλωστε στη Σχολή Αρχειονομίας - Βιβλιοθηκονομίας στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο οι επιστήμονες μας θα έχουν τη δυνατότητα μιας πιο συντονισμένης και γόνιμης συνεργασίας".

Δεν είναι άκαιρο να σημειώσουμε εδώ μια διαπίστωση του Μ. Cook, του πανεπιστημίου του Liverpool.

"Στις υπό ανάπτυξη χώρες μερικές σχολές αρχειακών σπουδών αυθόρμητα παρεμβάλλονται από την αρχή της δημιουργίας τους σε ένα σύνολο

που περιλαμβάνει διδασκαλία της βιβλιοθηκονομίας και της επιστήμης της τεκμηρίωσης και η εμπειρία αυτών των σχολών με τις πολλαπλές κατευθύνσεις είχε ανεκτίμητο ενδιαφέρον".*

Τα ΓΑΚ είναι μέλος του Διεθνούς Συμβουλίου Αρχείων (ΔΣΑ) που εκδίδει τα περιοδικά JANUS και ARCHIVUM καθώς και εγχειρίδια αρχειακού ενδιαφέροντος όπως π.χ. Αρχειακή Ορολογία.

Το ΔΣΑ οργανώνει ένα μεγάλο συνέδριο κάθε τέσσερα χρόνια, το τελευταίο έγινε στον Καναδά το φθινόπωρο του 1992 και το επόμενο έχει προγραμματιστεί να γίνει στην Κίνα το 1996. Επιπλέον κάθε χρόνο οργανώνεται η Διεθνής Στρογγύλη Τράπεζα των Αρχείων (CITRA). Η Στρογγύλη Τράπεζα του 1994 οργανώνεται από τα Γενικά Αρχεία του κράτους και την Ελληνική Αρχειακή Εταιρεία και θα πραγματοποιηθεί τον Οκτώβριο στη Θεσσαλονίκη.

Μ. Βακαλοπούλου

Γενικά Αρχεία του Κράτους

* M. Cook, *Harmoniser et coordonner la formation des archivistes, REVUE de l'UNESCO pour la science de l'information, la bibliothéconomie et l'archivistique, vol, II, no. 3, juillet Septembre 1980, p. 162.* Ο M. Cook είναι μεταξύ των εμπειρογνομόνων που μετεκλήθησαν από Τουρκικά πανεπιστήμια κι έδωσαν διαλέξεις επί αρχειακών θεμάτων, όπως σημειώνεται στο άρθρο του **Bekir Kemal Ataman**, "Activity Boom in the Turkish Archival World", *Janus* 1993-2, pp. 67-72.